

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA SESTNÁSŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny --- hal.
Na pol roka --- 2 " --- "
Na štvrt roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stúpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Staroliberáli.

Je tomu už 35 rokov, čo národ zpät dostal ústavu, za ktorú roku 1848—49 tolko obeťoval. Od roku 1867. nová doba nastúpila v živote národa, lebo mali ho riadiť dľa tých zákonov, za ktoré viedol boj, a za ktoré ztratil všetko čo mal, jedine statočnosť nie. V dobe tejto novej mal mať mužov, ktorých srdcia mali byť naplnené láskou ku biednemu národu; ktorí na stranu odložiac všetky ohľady pobočné i sobeckosť, jedine za dobrobyt národa a za vývin osvety mali pracovať. Lenže žiaľ Bohu, nestalo sa tak! Nešťastlivý národ čoskoro padol do rúk jednej nenasýtenej a násilnej spoločnosti, ktorá na sneme volá sa slobodomyselnou stranou. Strana táto bola nepremožiteľná až do tohoto času. Z kruhu jej povstali ministri. Títo nikdy nezabudly na prívržencov svojich, ktorí slepo a nemo poslúchali ich, a ktorým ďakovali hodnosť a plat svoj veľký. Že ako sa im odmenili

za to, súdiť môžeme z toho, že liberálni ablegáti zastupovali rozličné úrady mästné; stavali železnice a železné mosty z dreva, tisli do úradov všeliakých oslov a lahtikárov, ktorí ako korteši vyznačili sa; pri voľbách ale dostať museli väčšinu čo s akým podlým spôsobom. No to boli zlopestní prézesi.

Otom tejto utešenej vládnej strany bol Koloman Tisza. Ten ju tak zriadil, že v nej jedine jeho mienka mala platnosť, druhý ani hubu nesmel otvoriť. Prísne žiadal poddanosť od každého vládneho ablegáta, ale nikdy nezabudol odslúžiť sa za oddanosť otrockú. A jako zriadil stranu svoju, tak podobne zriadil celý politický a spoločenský život. Vládni ľudia v obciach, v stoliciach, slovom po celej krajine tak museli myslieť, cítiť a pracovať, ako on rozkázal. Opravdoví pajáci boli. Tak museli tančovať, ako on pískal. Hlavnia vec bola : tak prevádzať voľby, ako on chcel. Tu nepoznal nemožnosti. Vedel sa odmenovať, ale aj pomstíť.

Koloman Széll. prepadaný ministerský predseda.

Duch tohoto násilníka prešiel do života, do zákonov a do krve vládnych bašov. Spravedlivosť prestala. Zákon dvojako meral pravdu. Robil rozdiel medzi vládnym a opozicionálnym občanom. Predošlý viac mal dovolené ako tento. Toho obdarili za to isté za čo tohoto pokutovali. Takto to šlo pod každým ministerpresidentom, veď len človek sa zmenil, ale duch, nástroje, pomocníci a cieľ ten istý zostal. Smele môžeme povedať, že špatné šafárenie toto, ktoré povzbavilo národ majetku, statočnosti, viery, slobody a toho povedomia, že s osudom svojim sám vládne, až dotiaľ prevádzali vlastenci vládnej strany, pokiaľ nezjavila sa na sneme ľudová strana. Táto nemilosrdne dala sa do tej chýrnej liberálnej vlády. Vyčítala jej hriechy, od ktorých až zle pride statočnému človeku. Predniesla krivdy, zbojstva a nezákonnosti, ktoré páchali nesvedomíť a tyranskí naničhodníci na rozkaz predstavených svojich. Pomenovali darebákov, ktorí dopustili sa nezákonností; robili nespravedlivosti, žiaľ a škodu chudobným kresťanom.

Nápady ľudovej strany nezostali bez výsledkov. Pospolitý ľud počal poznávať, že čo je vlastne liberálna vláda a s akými prostriedkami chce sa udržať na krku národa. Ľud osmelil sa hlas pozdvihnúť oproti nespravedlivostiam, s ktorými rmútili ho, a spomenul krivdy, ktoré robili mu pomocníci vlády, ba aj pohrozil sa tým, ktorí ho tríznilí a zdierali. A hlas národa mal účinok na samú vládu. Táto väčšina, ktorá za toľké roky a pod toľkými vodcami nesmela myseľ, cítiť a mať mienku, ale len poslúchať vodcu svojho: nejestvuje viac. Roztriasla sa na čiastky tak, že ju nikto nezhlodí do celka. Nikdy nebude takou akou bola. Každý krdel má svojho vodcu, svoje cieľe a podmienky. Síce v jednom ovčinci sú, ale nie viac ako priatelia. Neverí jeden druhému, a každý krdel iný a iný liberalizmus vyznáva. Tedy každé oddelenie pod svojim šiatrom predáva liberálny tovar, lenže národ nebude viac kupcom naň. Už aj z tohoto vidno, — čo sme my od prvu hlásali — že liberalizmus nič nenie iné, ako cigáňstvo, preplnené falošnosťou a zlomyseľnosťou. Dosvedčila to samá vládna strana s tým, že povadila sa, roztriasla sa ako sud, keď obruča spadne s neho. Falošnosť a hriešna sobeckosť panovala medzi ľuďmi vládnej strany. Nie vlastenectvo, s ktorým chvastali sa; nie láska ku ná-

rodu, ktorý sveril sa na nich; nie záujmy krajiny, lež osobné cieľe. Zákon nebol im po vôli; spravodlivosť nesrovnávala sa s cieľom jejich; chudobný ľud márne vystieral ruky ku nim prosiac pomoc a obranu: odvrátili sa od neho, lebo hnusil sa im. A mizeráci títo ešte neutíchlí. Pracujú, tajne ako krčica. Veď jejich obetou stal sa Széll. Oni vítali mladého Tiszu, ktorý mal byť takým ministerpresidentom, akým bol otec jeho. Nechcú zákon, spravodlivosť a právo. Nechcú starať sa o národ, ale len o seba. Lenže nedosiahnu špinavý cieľ svoj! Nikdy nebude viac panovať násilenstvo! Nikdy nebudeme mať viac takých ministrov, aký boli Bánffy, Tisza a Fejérváry! Na to sme my ľudáci a strana naša! Brániť budeme národ a nemilosrdne šľahať ľudí, ktorí nenávidia spravodlivosť, a zničiť chcú úbohu krajinu! To je povolanie ľudovej strany!

Ten obrat a tá trmavrma, ktorá nastala teraz na vládnej strane, naplňuje srdce naše nádejou, že kresťania nedajú sa viac vodiť od ľudí, ktorí posiaľ krivými cestami kráčali, ale pripoja sa k nám, ktorí statočne, hrdinský a neunavne dobíjame na hriešny liberalizmus. Aj našou zásluhou je, že mnohí vládni ľudia uznajú, že krajinu neslobodno viac riadiť s násilenstvom. Nuž a náš milý «Kresťan» nemôže hrdo povedať, že ľud slovenský on priviedol k pamäti a vyznačil mu cestu, ktorou kráčať má každý statočný občan? Čo-že je on primerano k veľkým plachtám liberálnym, a predsa účinok jeho tak veľký je, že liberáli dojatí sú strachom a hrúzou. Ako by nie, keď odhalil závoj, ktorý kryl hriechy liberalizmu; keď vzbudzuje povedomie pospolitého ľudu, že nie je otrokom, ale tak slobodným občanom, ako hoc aký liberálny pán; keď napomína ho, že len kresťanstvo zabezpečí život národa a utvorí v ňom braterskú lásku; keď hlása a dosvedča príkladami, že liberalizmus je na škodu národa, že dobrý kresťan nemôže byť liberálom; konečne keď vyzýva ľud, aby pripojil sa k strane kresťanskej, ktorá bojuje za spásu národa a ktorá národ nikdy neoklame. Preto je zapotreby novinky této šíriť, aby každý občan poznal zásady strany ľudovej a so spojenou silou namáhal sa za dobrobyt svoj.

Tak, priatelia moji! Držme sa strany našej kresťanskej! Bráňme cirkev a národ oproti kazárskemu duchu liberálov! Pri voľbách ablegát-

skych držme pevne a hrdo zástavu našu! Buďme na tom, aby čím skôr mohli sme uložiť liberalizmus do vykopaného hrobu. Nech len smutná pamiatka a ten nápis zostane po ňom: Tu odpočívá liberalizmus, ktorý 35 rokov sužoval národ; kľatba na ňom!

O. H.

POLITICKÉ CHÝRY.

Nová vláda.

Ako z minulého čísla «Kreštana» už vieme, grófovi Khuen-Hédervárymu podarilo sa nakloniť vojenské kruhy, aby sa tie vojenské predlohy úplne odvolaly. Na tomto základe vyjednával s Kossuthistami, ktorým sľúbil i to, že snem v stave ex-lexu nerozpustí, že spravovať chce krajinu zákonite v duchu Széllom. — Kossuthisti na to osvedčili, že pojednávania snemu mimoriadnymi prostriedkami prekážať nebudú (t. j. že nebudú obštruovať) a to len k vôli pokoju a k vôli riadnej práci snemu.

Khuen-Héderváry zašiel hneď do Viedne pánu kráľovi oznámiť, čo vykonal. Pán kráľ ho hneď poveril, aby zostavil novú vládu. Nový už predseda vlády vrátil sa hneď do Budapešte a žiadosťou jeho bolo, aby všetci ministri bývalí aj pod ním podržali svoje úrady, a toto sa mu zväčša aj podarilo. Ministerstvá novej vlády sú takto zostavené:

Predsedníctvo a vnútro, ako aj osobné ministerstvo kráľa gróf Karol *Khuen-Héderváry*.

Financie: Ladislav *Lukács*.

Orba: Ignác *Darányi*.

Obchod: Ludvik *Láng*.

Výučba: Július *Wlassics*.

Pravosúdie: Alexander *Plósz*.

Honvédstvo: Desider *Kolossváry*.

Horvatský minister: *Tomasics*.

Pri zostavení nového kabinetu Koloman *Széll* bol grófovi Khuen-Hédervárymu na veľkej pomoci, obzvlášť tým, že členov svojho kabinetu nahovoril, aby i naďalej zastávali svoje torby. Dosavadný minister a latere gróf Július *Széchenyi* vzhľadom na svoje porúchané zdravie sa poďakoval a tak toto ministerstvo dočasne bude spravovať gróf *Khuen-Héderváry*.

Novými členami kabinetu sú: Desider *Kolossváry*, honvédske a Mikuláš *Tomasics*, horvatský minister. Desider *Kolossváry* je generál-majórom, nedávno prestúpil zo štábu ku honvédstvu, kde sa stal veliteľom druhej honvédskej jazdeckej brigády. Je rytierom rádu Leopolda a železnej koruny a majiteľom vojenského záslužného kríža

a mnohých cudzozemských rádov. V spoločnej armáde bol štábnym plukovníkom a ešte minulej jasene bol šéfom vojenských prác v stábe. Keď bol potom Pitreich vymenovaný za ministra vojny, Kolossváry postúpil za generál-majóra, preložili ho k honvédstvu a sverili na neho veliteľstvo jednej brigády. — Mikuláš *Tomasics* je známy ako dobrý vlastenec horvatský, ktorý vždy na tom pracuje, aby sa dobrý pomer medzi Uhorskom a Horvatskom upevňoval.

Nový kabinet predstavil sa jeho veličenstvu kráľov: v nedeľu predpoludním, kedy jeho noví členovia složili do rúk kráľa prisahu vernosti.

Liberalná strana v pondelok večer mala konferenciu, na ktorej gr. Khuen-Héderváry predstavil svoj kabinet.

Pri tejto príležitosti len na krátko označil smer svojej budúcej politiky. Osvedčil, že sa pridrža liberalizmu a vyrovnania nášho s Rakúskom z roku 1867. Ďalej hovoril, že záleží mu na zlepšení a posilnení peňažných pomerov. (Toto sa páčilo staroliberálom a židom, takzvaným merkantilistom.) Ponevác krajina bez mocného hospodárstva nemôže byť mocná: záujmy hospodárstva bude tiež vždy na zreteli mať. (Toto páčilo sa zase takzvaným agraristom.) Vôbec sľubuje pridržať sa zákonitosti a ducha Széllomho. (To bolo milé Apponyistom.)

Na toto osvedčenie nového ministrapredseda ohlásil sa Hyeronymi, známy vodca liberálov-merkantilistov, i vyhlásil svoju a súdruhov svojich dôveru naproti novej vláde a doložil, že nemajú viacej príčiny oddeľovať sa: jejich frakcia (zvlášťne združenie) tedy prestáva. Za ním Hódossy veľmi pochvalne spomínajúc Szélla, osvedčil že ako statoční mužovia budú podporovať vládu, ktorá stavia sa na stanovisko Széllomho.

Posmech Kossuthistov.

Strana neodvisliakov alebožto Kossuthistov v minulosti už viackrát bola dokázala, že zná síce veľa kriku a strachu narobiť vládám, ale zná sa napokon predsa pekne rúče utíšiť a pojednať. Tak sa to dokázalo o nej aj teraz. Proti vojenským predlohám zaviedli obštrukciu. (Obštrukcia je to, keď ablegáti jedon za toľko rečenia a toľko zádrapiiek vyhľadávajú pri pretriasaní daktorej otázky, že nemožno pojednávania zakončiť, ani za pol, ani za celý rok) Po tento raz zdalo sa, že Kossuthisti skutočne vytrvať chcjú s ich obštrukciou až do nekonečna. Veď vždy stobohovali sa, že veru nepopustia nikdy, kým nevydobijú maďarské vojsko s maďarským kommandom a s odznakmi uhorskými.

Ale čo sa predsa nestalo? Keď sa gr. Khuen-Héderváry vyjednával s vodcami strany po prvé, vtedy s velickým pohoršením hrozili sa, že tak a tak budú strašne bojovať. zakaiaľ nedobijú sa tých národných požiadaviek svojich. Hneď na druhý deň ale, keď Héderváry odvolal vojenské predlohy, *ale len na čas*, a to bez toho, žeby sa bol zmienil čo len najmenej o nejakej národnej požiadavke (maďarské kommando), ktorú by im dať mohol: Kossuthisti zaraz zložili zbraň a pojednali sa s novým ministrom, že mu nebudú prekážky robiť. — Toto svoje

kapitulovanie vyhlasovali síce za víťazstvo, že sa im vraj Héderváry poddal, ale veru Héderváry vydal osvedčenie, že ani reči nemôže byť o voľajakom poodaní sa s jeho strany.

Táto príliš rýchla zmena ukrutne bojovných Kossuthistov prekvapila každého. Koľko novin jesto, všetky napádaly za to Kossuthistov, ba ako zradcov ich spomínaly. Aj sami daktori Kossuthisti otvorene uznávajú, že veru zle urobili, a že sú vlastne oklamani. Následkom toho jeden ablegát ich aj vystúpil zo strany, a vraví sa, že sa ich najde aj viacej, ktorí podobne urobia. Nuž veru divné je to. Človeku mimovoľne prichádza na um tá povedačka, že politika je panské huncútstvo.

Ba prečo ozaj kapitulovala táto strašne bojovná strana a stala sa povolným bäránkom? Hovorí sa o tom tak aj tak. Jedni vravia, že sa Kossuthisti boja volieb, boja sa vraj toho, žeby ich nový minister nepripustil k mandátom. Sám Fraňo Kossuth s týmto hrozil sa členom strany svojej. Iní spomínajú aj akési veľké peniaze. Nuž nech si je ako chce, ale to je isté, že Kossuthova strana utrpela hroznú mravnú porážku.

KRAJINSKÝ SNEM.

Dňa 1. júla po prvý raz boli členovia novej vlády v snemovni vyslancov, kde mali sa predstaviť a ministerpredseda gr. Khuen-Héderváry aj svoj programm vyložiť.

Nálada vyslancov, zvlášte medzi neodvislákmi, ači Kossuthistami bola celkom nepriateľská. — Keď členov vlády slávnostne voviedol major domu snemovne, každého ministra k jeho stoleu, už v tejto slávnostnej chvíli začali bez seba kričať Kossuthisti hromové živio! Robilo sa to s posmechu a rozhorčenosti preto, lebo gr. Khuen-Héderváry je nie čisto-maďarského pôvodu a horvatský nový minister Tomašič má zas to na vine, že nedávno, keď vystúpil proti obštruantom, bol sa vyslovil, že vojsko s maďarským kommandom ovšem prináleží Uhorsku, ale až vtedy, keď bude všetkých 20 millionov obyvateľstva maďarské. (Toto ale nikdy nemôže byť, ponač Horvatsko má samosprávu s horvatskou rečou úradnou.)

Nový ministerpredseda potom povedal svoju reč programnú. Kossuthisti neprestajne prerušovali ho, a keď prišiel k tej výpovedi, že vojenské predlohy predbežne odvolá, vtedy sa taký krik strhol, že ministerpredseda za celú pol hodinu neprišiel k slovu. Vyvolávali: «Oklamal nás! Nech ide zkadial prišiel, ale hneď. Nedáme sa!» a tomu podobné. — Poznamenávame, že ministerpredseda zdá sa byť mužom veľmi chladnokrevným, ktorý zvykol mocnou rukou prevádzať svoje plány. Veľké kriky Kossuthistov ho nepomýlili.

Čo týče sa samej reči nového ministrapredsedu, musíme povedať, že bola hlboko premyslená, v reči tej každá veta, ba každé slovo malo svoju zvláštnu váhu. Najprv rozložil, akým požiadavkom zamýšľa zanedbané práce snemovne prekonať. Najprv tedy odvolá vojenské predlohy, kým nepride s novým ale iným návrhom, v ktorom však tiež bude sa žiadať povýšenie počtu regrútov. (Tu sa ho spytovali, čo bude s maďarským kommandom.

Ministerpredseda nič neodpovedal.) Potom hneď bude sa pojednávať indemnitá, čo keď sa zakončí, tým činom vytrhnutá bude krajina zo stavu mimozákonného, a či z ex-lexu. Po tomto nasledovať bude pojednávanie o odhlasovaní riadneho počtu regrútov na tento rok. Za tým by boly letňajšie prázdniny, po ktorých by sa započalo pravidelné pretriasanie rozpočtu.

V ďalšej reči ministrapredsedu nachádza sa dačo uspokojujúceho, ale dačo aj podozrivého. Pre nás ľudákov jedine uspokojujúceho je to, že minister v tejto reči prisľúbil, že on chce neodanené minimum majetku zaviesť, to jest taký zákon spraviť, dľa ktorého by tí najchudobnejší ľudia žiadnej dane neplatili a porcia započala by sa iba od isfej, ustálenej summy ročitého dôchodku. Sluboval minister aj ponáhlať sa s povýšením platu úradníkov z čoho uzatvárať sa dá, že minister pripravil chce si pôdu k novým volbám. Povedal, že je liberálom, ktorý nezná rozdiel medzi vierovyznaniami. Osvedčil, že hegemoniu maďarstva na základe historického vývinu udržať a posilňovať chce.

Ale podozrivé je v jeho programme, že chce zmeniť aj takzvanú «formulu Széllovu». Táto formula nachádza sa v 4. §. zákona XXX. z r. 1899. a vyslovuje sa v nej, že jestli by sa colná a obchodná smluva nepreviedla medzi Rakúskom a Uhorskom, vtedy ohľadom smlúv obchodných s cudzími krajinami, po roku 1907 má sa zaviesť v Uhorsku samostatné colné územie.

Po reči ministrovej vstal Kossuth i hovoril, že táto programná reč ministrova je nie šťastlivá. Nemilé je, že ministerpredseda vzal si horvatskeho ministra toho Tomašiča, ktorý vraj nedávno hanebne potupoval celý národ maďarský. Dotyčne vojenských predloh sluboval gr. Khuen-Héderváry, že ich odvolá a sem s nimi nikdy viac neprijde. Nevyslovuje sa o tom, zdá sa povedie strana jeho obštrukciu; to závisí od porady strany.

Gróf Ján Zichy v mene strany ľudovej v známosti berie programnú reč ministrovú. S veľkým žiaľom zkusuje, že v uhorskom parlamente je už docela prekonaná, zničená tá takzvaná «zásada väčšiny. Lebo čo vidíme. Tá istá liberálna väčšina, ktorá mocne dôvodila, pod Széllom, že veru tie vojenské predlohy sú tak a tak neomylné potrebné pre krajinu: táto istá liberálna väčšina teraz už s novým ministrom uznáva tie predlohy za nepotrebné a dovoľuje ich odvolať. A neodvislá strana tiež tak spravila, že za mesiace neslýchane ostro žiadala národnie koncessie pre armádu, a teraz aj bez tých koncessií poddala sa a složila zbraň i hlása, že vraj zvíťazila. Nuž áno, zvíťazila, vyhrala tu aj stránka neodvislých, aj stránka liberálna, jedine národ utrpel strašnú ztratu. — Ja však predseda veľmi teším sa týmto všeobecným zmätkom, lebo tie mi nepodvatne dokazujú, že liberálny nekresťanský systém sa kláti a musí padnúť, na miesto ktorého svitá nám doba kresťanského konzervatizmu, ktorý bude mať smer rozhodne národný na základe historických tradícií, ale aj rozhodne kresťanský. Ponevác nový ministerpredseda vyhlásil, že chce v duchu Széllomom, na základe «zákona, pravdy a spravodlivosti spravovať krajinu», v mene strany osvedčujem, že my, jestli by vláda tento programm nezadržala, všetkou silou budeme brániť zákon; jestli ho však zadrží, v tom páde bojovať budeme proti vláde s lojalitou (to jest so slušnosťou takou, akú si vláda zaslúži.)

Z celého zasadnutia vysvitá, že gróf Khuen-Héderváry bude mať veľmi ťažké polozenie, tým viacej, lebo najväčšia väčšina Kossuthistov strojí sa rozhodne obštruovať proti grófovi Khuen-Hédervárymu. Na porade Kossuthistov, ktorú bol Franc Kossuth spomínal, stalo sa to, že väčšina uzavrela vydržať v obštrukcii.

Vážna otázka.

V posledných časoch otázka sociálna viac a viac pretriasa sa vo všetkých triedach ľudstva. A uznať musíme, že otázke tejto prv či neskôr žiaden vyhnúť nebude môcť. Rozum náš sám nás k tomu vedie, keď budeme, jako sa všetky spoločenské pomery menia a že tak jako sú teraz, ony zostať nemôžu. Dnes, keď každý usiluje sa svoj rozum, schopnosť a silu oceniť: žiada, aby dľa tohto aj jeho hmotný stav ustálený bol. A požiadavku túto aj cit spravodlivosti nám oprávňuje.

Vieme dobre, že vo všetkých triedach ľudstva najde sa aká-taká nespokojnosť, — no to už aj slabosť ľudská donáša sa tak zo sebou, lebo jeden k jeho k pohodlnému životu žiada si ešte toto, druhý zas iné atď. Slovom, človek nikdy spokojný nebude — vždy mu voľačo chýbá; a nech je to kto chce! Lenže je veľký rozdiel medzi túžbami ľudskými. Lebo len tie požiadavky sú spravodlivé, ktoré človek má právo dľa stavu svojho si hľadať — a toto má jemu aj zákon zabezpečiť. Preto, keď niekto žiada, alebo hľadá to, čoho mu netreba a ani jeho stavu to neprišlúcha: istotne za týchto nik ani slova neztratí!

Sú ale také triedy ľudské, ktoré majú právo polepšenie svojho stavu vyhľadávať. Tito sa usilujú spoločnými silami zaujať svojho práva.

Vidíme, jako robotníci často porady vydržiavajú, pretriasajú svoje polozenie a žiadajú, aby každý robotník *dľa schopnosti a usilovnosti platený bol*: aspoň statoční robotníci takto zmýšľajú a za toto bojujú. I majú právo a pravdu. A my všetci, jestli oni len požiadavku svoju medzi slušnými hranicami a dovoleným spôsobom vyhľadávajú, súhlasíme s nimi, lebo sa jedná o vec spravodlivú. Ale aby darebáci a neschopníci tiež tak platení boli, jako usilovní, keď i všetko prevrátia na jejich poradiach a keď ešte i viac hromžiť budú proti istým stavom: k tomu nech nikdy nečakajú podporu od statočných ľudí. Dnes, keď sa viac požaduje učenosti, schopnosti a usilovnosti, žiada sa i polepšenie života; a to preto, lebo pomery stavov sa dľa okolností napredujúceho sveta premenily. A tak keď všetky triedy úradnícke sa tiež v ohlade tomto hýbu, alebo polepšenie už aj docielily: dívame sa na mlčanlivosť tých chudobných kňazov, ktorí, ačpráve vo všetkom pokrok držať musia, predsa sú zle zaopatrení.

Prejdime všetky kúti všetkých stolíc našej krajiny, presvedčíme sa, že jak mnoho je katolíckeho kňazstva biedne zaopatreného. A či týmto nesvieti tak slnko jako

iným? ... Platy inajú jako stoliční husári — a ostatnie majú dostať od tých svojich farníkov, ktorí nemajú sami čo jiesť. A hľa, o týchto nik nechce očuť! Kde-že je pravda? A či tá sa pred tymito chudobnými apoštolmi schováva? Kedy bude aspoň kolká-tolká rovnosť dôchodkov zavedená? Kedy už príde volaké poľachčenie aj týmto hrdinom, ktorí vzdor jejich trapného a farchyplného života horlive účinkujú na vinici Pána, a učia ľud dobrému, poriadnemu životu občianskemu? Áno, títo chudobní kňazi v chudobe žijúc, osladzujú svojim príkladom tento horký život svojich farníkov, tešiac ich

Gróf Štefan Tisza, mrtvonarodený ministerský predseda.

nádejou lepšej budúcnosti. Nehuckajú tedy ľud proti poriadku všeobecnému, jako to činia židovskí socialisti, lež ho ešte krotia a uspokojujú. A za to čo majú? Ani stavu svojmu zodpovedné zaopatrenie. Hovoria, že minister dáva podporu každoročne; ale pýtame sa: kolko a ktorým? ... A či aj tu má pravda oči zakryté? ...

Už je zvrchovaný čas tu, aby vážna táto otázka o biednom položení chudobného kňazstva čím skôr na denný poriadok prišla.

Nech je každému dané to, čo mu patrí, a k čomu jeho stav právo má; i nech nenie rozdiel tak veľký a nápadný medzi údami toho istého stavu. Jednaké školy, jednaké sily, jednaká práca: nech je i jednako platená. Iba okolností miestne a pomery oprávňujú tu menšiu-väčšiu zmenu.

Jano z budy.

Milodary na kostol P. Marie na Hore Levočskej.

Sbierka dp. Jána Hatyára 99 korún; Veriaci z Baňskej-Štiavnice 36 korún; zo Sabinova: Jozef Lisčinský 3 koruny, Julia Smetana 1 korunu; z Kolčova: August Fabián 2 koruny; z Kubachu: Jozef Andrejčík 5 korún, Katerina Lindvaj 2 koruny; zo Spišskej-Belej: Ján Bizup 2 koruny; z Koterbachu: Ambroz Žengroš 4 koruny, Mária Smorata 1 korunu 60 halierov, dp. Jozef Kangyera, farár z Hrabovca 6 korún; veriaci z Hrabovca 6 korún, Paula Kangyera 3 koruny; veriaci z Bobrovca 25 korún; z Liptovskej-Tepličky; Michal Kubina 10 korún, N. N. 1 korunu 60 halierov, Mária Lukáč 1 korunu; z Markušovca: Alojz Ferenc 4 koruny, Eliaš Adam 2 koruny; zo Spišských-Vlachov: N. N. 2 koruny, Tomáš Kučera 1 korunu, Ján Šterbach, kaplán 2 koruny, N. N. 2 kor.; dp. Jozef Smolko, farár z Tekelníka 10 korún; z Ameriky: Jozef Hrebík 10 korún; z Hárhova: Martin a Žofia Gaduš 4 koruny, Anna Venglarčík 2 koruny; z Jablonky: Julia Podsklanský 10 korún; z Nagy-Szucha: Katerina Perzel 2 koruny, Mária Majan 2 koruny, Mária Palar 1 korunu; Anna Lipan 20 halierov; z Levoče: Katerina Škota 10 korún; veriaci z Körtöczbányi 4 koruny; z Mútneho: Mária Priš 2 koruny; z Bardiova: Verona Gurský 22 korún; veriaci z Bobrova 6 korún; zo Schavníka: Margita Slivka 3 koruny.

Obrábanie pôdy.

Mäso, ako sa prinesie z jatky, ešte nie je súčasťou na stôl, na tanier. Bárs ono mnoho výživných látok v sebe obsahuje, ale čože z toho, keď sú pre žalúdok ľudský nestrovitelné. Aby boli strovitelné, mäso musí sa pripraviť, variť, piecť, t. j. tie výživné látky do takého stavu priviesť, aby ich žalúdok mohol prijať a stroviť. Nuž i pôda tiež mnoho výživných látok v sebe obsahuje pre vzrast obilia, ale čože z toho, keď sú ony zväčša surové, obiliu nestrovitelné. Aby boli strovitelnými, musia sa pripraviť, prevariť, a keď sa prevaria, potom len položíme zrnko ku hotovému stolu — zasejeme ho. Nie každá kuchárka vie rovnako mäso pripraviť, a tak i nie každý roľník vie pripraviť, obrobiť pôdu obiliu tak, aby mu chutnalo. A jestli sa pôda dobre neobrobí, i tá najlepšia nevydá úrodu, ako i to najkrajšie mäso, zle pripravené, nechutí. A tu môžeme povedať, že medzi našimi roľníkmi panuje hrubá nevedomosť. Oni prevracajú tú roličku bez všetkého povedomia, vraj preto, že tak robil i otec, keď išiel sjať; pokračuje tak i syn; ale že by vedel príčinu toho, to nie. Veď keď by vedel inakšie, obrobil by ju nie ledabolo; keď by vedel

toho príčinu, viacej by oral; úhoril by v jaseň ako na jar. Tu by si len úhor poprtil rádličkami, extirpátorom, aby ešte niektoré brázdy, ktorým mráz dal pardon, potrhal zem, na melkejšiu urobil a tak bez pluha sial by do melkého úhora.

Lenže mnohí to nevedia, čo robí povetrie s úhorom, zima a mráz, že úhor v jaseň zorany viac stojí, ako jarné úhorenie. Keď by to vedeli, úhorili by o dušu a dali by za pravdu porekadlu, že jasenné úhorenie viac platí, ako na jar polhnojenia.

Obrábame zeme, úhoríme, kopeme, preorávame preto, lebo skoro všetky výživné látky, ktoré obilie potrebuje, sú v surovom, neprevarenom stave. Tieto látky obilie korenkami svojimi nie je v stave do seba vssaf, keď nie sú prevarené, rozpustené. Hľa, veď i maštalný hnoj, okrem hnojnice, má v sebe všetky potravné látky pre obilie v surovom stave. Tam hlavná jeho čiastka, ammoniak (čpavok), je v takom stave, že ho rastlina nemôže spotrebovať, musí sa prevariť, premeniť na sanitru, a stane sa to pomocou tepla a kyslíku a iných štiav; keby povetrie nemalo k nemu prístupu, nikdy by sa nepremenil. Tam v zemi jest mnoho kamienkov, ktoré sú bohaté na draslo, na pr. kamienky, omrviny pieskovca; tieto sú v zemi, nemôžu sa rozpadnúť, ale akonáhle prídu na povetrie, príde na ne dážď, teplo, zima, mráz, odmäk, a následkom týchto premien povetrnosti rozmelú, rozpadajú sa na drobné kúštičky, na múčku, a tu už draslo (káli) je pripravené. Tu zas vápenec leží v zemi, povetrie nemá k nemu prístupu, nerozpadá sa, ale keď príde na povrch zeme, tam ho povetrie rozloží, stane sa melkým, vydá zo seba uhličitú kyselinu, ktorú čiastočne zachytí zem a upotrebuje ku rozkladaniu iných kamienkov. V zemi nachodí sa mnoho iných surovín: korenky, odpadky, slama atď.; tieto slúžia ku tvoreniu humusu, lenže humus bez povetria sa netvorí. Aby tieto čiastky mohly hniť, potrebné je povetrie; bez povetria nič nezhnije, ale len zbútlie, zdrvelie. Ale akože ony môžu hniť, keď sú v zemi zalepené, keď povetrie nemá k nim prístupu?

Výživné látky obilné teda, aby staly sa strovitelnými, musia sa prevariť, prepáliť, a to sa stáva skrze povetrnosť, vodou a teplotou, alebo zimou, jedným slovom povetrnosťou. Aby povetrie, ktoré je ku prevareniu týchto látok nevy-

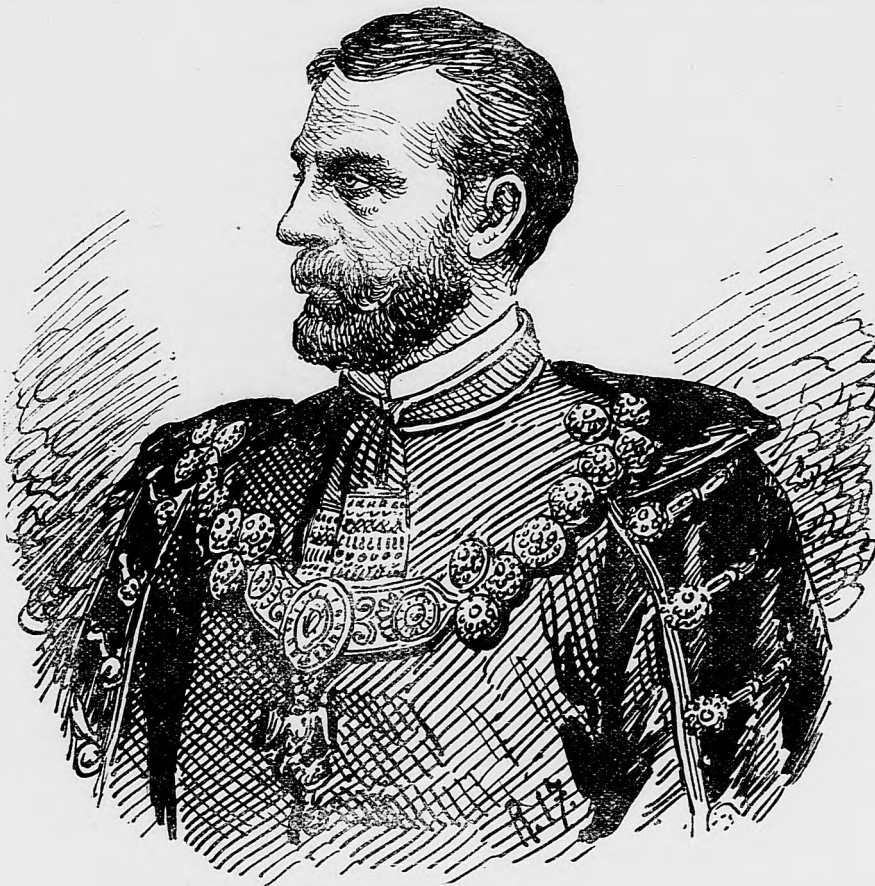
hnutne potrebné, všade došlo, preto rýpeme, orieme zem. S tým ponadvihujeme tú vrstvu, v ktorej budú korene obilia. a tá naplní sa povetrím, stane sa skrze orbu prievannou, prievetrnou, a tak schopnou, aby sa v nej stal rozkladajúci, chemický process.

Každý nahliadne, že čím ďalej varíme daktorú strovu, tým je mäksia, ba áno, rozvarí sa tak, že ju ani netreba hrýzť, žuvať. Čím ďalej teda takto prevára povetrie látky v zemi, tým sú dokonálejšie pripravené. A toto sa stáva v úhore; ten čez 4 mesiace vystavený je premenám povetria, a za ten čas rozklad lučebný, chemický, má sa kedy previesť. Mráz, ktorý je v stave i klinec z dreva vytiahnuť, ten zmedlí kamienky na prach, rozpúšťajúci sa sňah to rozriedi a takto napomôže cievkovitost zeme, tak že bylina už na jar najde pripravený stôl, nemusí jedlá žuvať, len ich korigenkami chlípaf. Kdežto pri jarnej orbe musí i ona žuvať, t. j. korigenkami svojimi, ktoré tiež vydávajú štavu zo seba, napomáhaf rozklad lučebný, a keď si ho rastlina korigenkami pripravila, ssaje ho do seba. Skrze toto rastline nedostáva sa hojnost potravy, lebo ona musí čakať, kým ju surová povetrnost prevari; preto jariny, padne-li suché počasie, zaostanú, kdežto toto zaostatie pri jarinách do úhora siatych nebadaf len pre vyššie udanú príčinu, že majú totižto stravu prichystanú.

Mnohý gazda žaluje sa na neúrodnost role, i hnojí ju, a vraj nič. A tu sa ho pýtame, koľko ráz ju orie? Že vraj len raz. Or ju dva razy, povieme mu, a on vyvalí na nás oči. Pravda, nevie prečo. Zkúsený hospodár vie, prečo je neúrodná. Prejde sa po nej, vidí, že je ani vycementovaná, ťažká hlináčka. Málo má prievannost, je sliata, surové látky následkom nedostatku povetria nemôžu sa prevariť, a preto je neúrodná, a to nie pre nedostatok výživných potravných látok, ale preto, že sú surové. Vieš ty čo: vtedy tej zemi «porob», na jaseň ju dobre posyp vápnom, a hneď, akonáhle s nej soberieš, potom ju zúhoriš,

ale tak, aby brázdy jedna o druhú sa opieraly; potom, keď bude jar a zem bude dost suchá, poor ju ešte raz, a o pár dní, asi o pol týždňa, druhý raz. Povážaf ti ju netreba, zem zostane melká a potom zasej ovsa do nej a na jaseň príď mi povedaf, či som ti zle radil.

Stalo sa tak. Zem zostala sypká, dobre sa prevarila, prekysla čez zimu a dala úrodu dobrú, tak že sa sám čudoval ten neumelý človek-

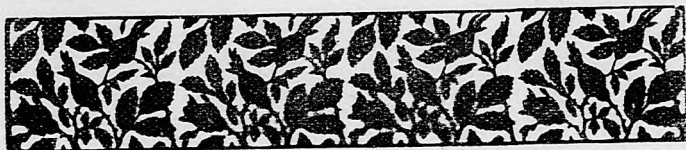

Gróf Karol Khuen-Héderváry, nový ministerpredseda.

hospodár, ktorý za bláznovstvo považoval viac ráz, ako raz do roka zem orať, lebo to tak i otec robil — viac ako raz neoral.

Dobré obrábanie pôdy záleží v tom, že my čím lepšie tú zem posekáme, pomrvíme, aby tým lepšie prekysnúť, prevariť sa mohla, lebo len tak sa výživné látky prevaria v nej a stanú sa pripravovanými pre žalúdok obilia. Je to ľahko pochopiť. Čím na drobnejšie kúsky pokrájame slatinu, tým sa ona chytřejšie a lepšie vypraží, kdežto položíme-li celý rezed na rajnicu, dlho to bude trvať, kým sa vyparí, a potom sa ani dobre nevytopí. Tak je to i so zemou. Keď ju dobre pokrájame, povetrie ju dobre prichystá, prevari pod obilie. Od orby zeme tedy mnoho záleží jej

úrodnosť a ak kde, teda tu platí: aká práca, taká pláca. Ako orieš, tak i berieš. Pri plytkej orbe v hrudnatej a sliatej zemi ani ten najlepší trus nedonesie žiadaného účinku, ani to najlepšie zrno zle obrobenej pôde nedonesie peknú úrodu. Teda, pri zlom obrábaní pôdy i hnoj, i zrno, i robota je daromná, darmo vyhodенý groš. A veru je tak, môžeš mať čo ako krásnu látku na kabát, keď ti ho krajčír zle zrobí, nestojí nič, a ty si darmo vyhodil groš; a naopak, môžeš mať planšiu látku na odev, a keď ti ho krajčír dobre ušije, nuž viac ho užiješ. Tak je to i s pôdou: keď je i planšia, ale keď sa dobre obrobí, nuž donesie viacej osohu, ako dobrá, no zle obrobená pôda. Orba zeme teda nie je malichernou vecou, od nej závisí úroda. Avšak musíš vedieť, ako túktorú zem orať, orať ju ako svoju, nie sporiadky, orať ju, aby táto robota doniesla osoh, nie škodu.

BESEDNICA.

K čomu vedie panština.

Nielen v Suchej nemal páru Pavel Lopár, ale ani v trefom chotári. Takým zámožným gazdom bol. Asi 48 jutár zeme mal v jednom kuse, pekný dom pod brydlícou: maštal, v ktorej tri kravy, dva páry volov a pár koni držal. Za domom veľkú záhradu, plnú ovocných stromov; na prostriedku veľké humno stálo. Toto bohatstvo niejedon človek závidel Lopárovi. Krome gazdovstva mal jedon poklad, na ktorom niejedon mládenec zabudol oči svoje, a to bola Anička, jediná dcéra jeho.

Peknej tvári a štíhleho zrastu bola táto deva. Veľké jej čierne oči, rumencom barvené líčka mnohým mládencom pomútily rozum, hoc nikdy nemilkovala sa s dedinskou mládežou, ako to mnohé dievky v obyčaji majú. Anička aj na tanečné zábavy len z musenosti chodila. Bola zaneprázdnená prácou, veď odkedy matka zomrela, ona viedla hospodárstvo a starosť mala na otca. Dobrá, pobožná a usilovná bola. Ani tie najostrejšie jazyky nevedely o nej nič zlého povedať. Škoda, že otec jej nebol tiež tak dohrých vlastností. O ňom smeľe môžeme povedať, že nebol hoden božského požehnanja. Rozumel sa všetkému. Orať, siať, statok opatrovať, vôbec všetky práce hospodárske výborne znal konať. Neporiadnym a korhelom nezvykol byť; ale pritom všetkom mal jednu veľkú chybu. Bol nadmieru pyšným. Na sedliaka ani len nepozrel, nie žeby sa bol s ním priatelil. On jedine popanených ľahťikárov priateľstvo hľadal. A takýchto našlo sa vyše práva.

Keď on ich nevyhľadal, tí prišli za ním. Pravda, vždy len jeho vrecko trpelo. Najlepšie sa ho držal istý zeman, menom Drugoň. V Suchej býval. Predkovia jeho jednúc boháčmi boli, lenže ľahkomyseľní potomci premrhali, čo tí nasporili. Darebáci a márnokratníci boli všetci, ale predsa Ondrej Drugoň prevýšil ich. Zeme, statok a náradia jedno za druhým išlo do rúk židových. Mojžiš rád požíčal pokým bolo načo, ale keď sa všetko minulo, jedino dopoli porúčaný «kaštieľ» a burinou zarastená záhrada zostala: viac ani haliera nedal.

Mal Ondrej Drugoň jedného syna, menom Karola. V každom ohľade podal sa na otca. Tedy jablko nepadlo ďaleko od stromu. Minulo mu 24 rokov, ale zato sa do žiadnej práce nebral. Vedel karty hrať, hrešiť, piť a nezbednosti robiť; ako zeman inšieho nemusel vedieť.

Bol v Suchej istý Praskáni, notár a Fúčavý, kalvínsky organista. Oba dokonali korheli. Do nich šiel trúnok tak vesele, ako do base groš.

Do tejto kompánie dostal sa Pavel Lopár. Najmä v zime navštevoval ju často. Môžeme myslieť jak radi ho videli medzi sebou. Nikdy neprišiel s prázdnu rukou. Sluha doniesol za ním vína a dačo pod zuby. Pri takejto schôdzke karty nikdy nechýbely. Tomu sa Drugoňovci znamenite rozumeli. Takých falošných kartárov hľadať bolo treba. Vždy dostali Lopára o peniaze. On ich vydržoval. Nech túto dojnú kravičku nemajú, hladom by boli zhyňuli. A Lopár, hoc nehol mechom udretý človek, predsa nezbadal, ako tí dvaja lupiči pohrávajú s ním. Čudoval sa, že zprvoti on vyhráva, a na konci predsa prehrá nielen výhru, ale ešte aj zo svojich peňazí dačko koľko korún.

— Betah vzal tých pár krajciarov. Mám z čoho prehrať. Aspoň som sa s pánmi zabával, — hovorieval Pavel Lopár.

Jeden decembrový večer Anička v kuchyni bola so dvoma slúžkami. Nepostávala, ako to zvykli zámožnejšie dievčence, ale usilovne priadla. Otec, dľa obyčaje, karty hral u Drugoňov. Zrazu otvorila sa dvere na kuchyni, a staručký človek vkročil dnu.

— Pochválen Pán Ježiš Kristus.

— Na veky amen. Vitajte strýčko. Čo ste nám doniesli? — S týmito slovami prijala Anička starčeka.

Ten sobliekol halenu, sadol na lavicu a počal rozhovor:

— Dušička moja, už je raz pravda, že tak pekného, usilovného a dobrého dievčata nie je viac, ako si ty milá Anička.

— Jaj strýčko, prosím vás, nechváľte ma, lebo zhorím od haňby a ujdem preč.

— Radšej fa budem hrešiť, len zostaň, — odpovedal starý Michal žartovne,

— Teda čo ste nám doniesli? Prečo neodpovedáte, lež obchádzate otázku, ako mačka horúcu kašu.

— Hej, Anička moja, veľké slovo ti chcem povedať, len obávám sa, že nebudeš chcieť rozumieť mu. Vieš, vieš dušinka moja, ten môj syn, hm, veľmi vysukuje fúzy.

— Ferko? — pýta sa mimovoľne dievča, pričom sa

po uši zapirila. Lebo čo budeme tajiť, zaujímal ju šumný a poriadny mládenec.

— Áno, Ferko — odpovedal strýko. — Vieš, Anička, aj ty si už vyrástla z krátkych šatočiek. Nie si už viac malé dievčatko.

— Jaj, strýčko, nevyprávajte takto, lebo sa haňbím — hovorila Anička popúdeno.

— Snáď máš volačo oproti môjmu Ferkovi? — pýtal sa starý hospodár.

— Bože chráň, ale táto vec nie mne, ale môjmu tatkovi patrí. S nimi by ste sa mali poshovárať.

— Pravdu máš, dieťa moje. Ctil a miloval som ňu vždy, ale odteraz ešte väčšmi budem ňu milovať. Bysťu svetu, keby mládencom bol, len teba by pýtal za ženu, lebo nemáš páru na svete.

— Už ma zase vychvaľujete. Nemám rada toho, ktorý sa mi lichotí.

Len sa nehnevaj Anička moja. Nebudem ňu chváliť. Kde sú tatko? Vlastne k nim som prišiel.

— Tam, kde každý večer — odpovedala Anička smutným hlasom. — U Drugoňov.

— Hej! — pokrútil hlavou starec. — Nebude to mať dobrý koniec. Tvoj tatko často zabáva sa s tými korheľmi. Veru, veru o všetko ho donesú. Mala by si ho napomenúť, že je to nie preňho spoločnosť.

— Povedala som im, a nieraz, lenže na mňa nepočúvajú.

— Vidiš, dieťa moje, medzi takými lumpami, ktorí len slopať, zlorečiť a nemravnosti robiť vedú, docela sa pokazi, ako dobré jablko medzi hnílymi.

— Veru už to poznať na nich. Nedávno hovorili, že náboženstvo a viera sú len pre sedliaka; že Boha niet, aj Ježiš Krisus že len jednoduchý človek bol. Až som sa tak triasla od strachu, keď som tieto bezbožné reči od nich počula.

— Vidiš, hneď som myslel, že len zlé sa naučí od tých lumpov.

— Bože môj, čoby sme mali robiť, aby tatko ta nechodili?

— Veru, ja neviem, ale predvídam, že to zlý koniec vezme. Ale nebudem ňu ďalej zabávať. Boh vie, kedy príjde domov tvoj otec. Idem po robote. Maj sa dobre, Anička.

— Dobrú noc, strýko.

Keď o samote zostala, počala rozmýšľať nad tými slovami, ktoré starý Michal prehovoril. Ferko, syn jeho, dotkol sa jej srdiečka. Volako nespokojne tĺklo. Poznala ho, a nebola ľahostajná ku nemu. Hodný šuhaj bol, prevyšoval ostatných. Išla by zaňho, ale čo povie otec? Ferko je jednoduchý sedliacky syn, a otcovi sa istotne o pánovi sníva.

Jako tak dumá, zrazu čuje kroky. Dvere sa otvoria, a Lopár vkročil do chyže.

— Dobrý večer otecko — pozdravila ho Anička. — Dnes včas prichádzate.

— Ako by nie, keď dobrú novinu mám pre teba — odpovedal otec.

— Zvedavá som. Čo to môže byť?

— Len to, že budeš paňou urodzenou. Starý Drugoň pýtal ňu pre syna jeho, a ja privolil som k tomu. Aké šťastie!

— Ja za toho nepôjdem — odpovedala na smrť zdesená Anička.

— Že nie? Neopováž sa to ešte raz povedať! Statočný človek zadrží slovo. Zajtra prídu. Nesmieš odporovať, lebo ňu . . .

Poslednie slová nepočula úbohá Anička. Pustila sa do plaču, a šla do komory. Otec s poľutovaním hľadel za ňou.

— Nerozumiem. Nie žeby sa tešila šťastiu, že bude urodzenou paňou, ale narieka, ako keby ju drali. A čoby čo robila, urodzenou paňou bude. Pavel Lopár nevydá dcéru za sedliaka.

S týmto úmyslom šiel na odpočinok.

Úbohá Anička nikdy nemala tak trpké noci. Ani len oka nezatkla, ale pred obrazom Sedmiboľastnej Panny klačala a modlila sa. Srdečný bôľ ju sužoval a slzy ronila bez prestania. Jasná svitla, vzala na seba teplý ručník, a šla na faru. Jak volakto, tak istotne staručký pán farár ju poteší.

— Čo ti je, dieťa moje? — pýtal sa vlúdnym hlasom pán farár. — Tak bledá si, ani čo by si bola ťažko nemocná, a oči máš celé červené od plaču. Ublížil ti snáď daktó?

Anička plačúcim hlasom vyrozprávala, že otec za koho chce ju vydať. Sopiťými rukami prosila pána farára, aby jej radu dal, čo má robiť v tomto veľkom nebezpečenstve.

— Vieš čo — odpovedal pán farár po krátkom rozmýšľaní, — choď domov, onedlho prídem k vám, a budem sa vyprávať s tvojim otcem. Snáď pohnem srdce jeho.

Anička poslúchla radu, šla domov a ukryla sa do komory. Po svätej omši privítal pan farár. Pavel Lopár úctive ho prijal, a pýtal sa, čomu môže privlastňovať to šťastie, že pán farár počtili ho návštevou.

— Snáď trufate v akej záležitosti som prišiel. Dnes ráno vaša Anička bola u mňa . . .

— To som nevedel — pretrhol Lopár reč pána farára. Bol nahnevaný, lebo už badal, načo pán farár ku nemu prišiel.

— U mňa bola, a žalovala sa, že ju silíte za mladého Drugoňa. Dovolí to srdce vaše? Za takého naničhodníka!

— Čo by nie! Po chuti mi je! Snáď sa im nepáči?

— Poznate tých ľudí?

— Ako by nie, každý deň som u nich.

— Myslite, žeby mladý Drugoň dobrý muž bol pre vašu dcéru? Nezaslúži inakšieho?

— Prečo by nemyslel? Sú to statoční ľudia. Mňa si ctia, hoc sú páni.

— Z rečí vašich súdim, že ich nepoznate. Každý im vyhybuje. Boja sa ich, lebo sú ľudia nestatoční, ľahkomyselní a bezbožní. Aký muž môže byť z toho, ktorý

Boha nezná, nemodlí sa, ktorý stav manželský neuznáva za sviatosť. Čudujem sa vám, že na toto nič nedáte.

— Viera sem, viera tam, Anička musí byť manželkou mladého Drugoňa.

Dievča počulo rozhovor. Nemohla sa zdržať. Dala sa do zúfaneho plaču, vrhla sa pred otca, objala nohy jeho a tak žalostne prosila ho o milosť, že aj skalú by bola dojala k milosrdenstvu.

— Vidíte gazdíkco, jak nešťastlivé je chůda, keď si len pomyslí, akého muža bude mať — hovoril p. farár. — Jak biedna bude potom, jestli tak sa stane, ako vy chcete. Nerobí vám výčitky svedomie? Vymrel otcovský cit vo vašom srdci! Poslúchnite mňa starého a zkuseného človeka. Poznám vás od malička. O mne doista viete, že len dobré prajem veriacim svojim. Jak ste z Boha, nesuzujte svoje dieťa. Neusmrťte ju. Každý rodič usiluje sa aby spokojný život zabezpečil dieťaťu, a hľa, vy dobrovoľne ženiete Aničku do nešťastia.

— Ale čoby hnal! To sú hlúposti. Ja na plat nič nedám. Slzy ako prišly, tak aj vyschnú. Rád by vedel, že veľadôstojný pán farár prečo sa miešajú do mojich záležitostí — odsekol Lopár surovo. Potom sa chytil Aničku a sotil ju do kúta.

Starý pán farár vydýchol a smutným tónom poznamenal:

— Nech vám odpustí milostivý Boh a nech neberie za hriech to, čo oproti nemu previnili ste v zaslepenosti vašej. — S tým odišiel.

— No, veru veľkú starosť má Boh o mňa, ani takú nie, ako ja oňho — mrmral pre seba Lopár.

Potom zakričal na dievča:

— Počuj, už dosť bolo toho fikania. Prestaň. Skoč na nohy, obleč sa, lebo o chvíľu dôjdu pytači.

Ale Anička sa ani nehla. Ležala na zemi ako mŕtva. Budil ju, triasol ju, volal na ňu, ale márne. Nehla sa. Ako ju bol do kúta sotil, padla na zem, a zostala ako mŕtva.

— Však príde k sebe — uspokojoval sa naplašený otec. Rozkázal sluhom, aby ju uložili do postele.

Dokončenie nasleduje.)

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecnstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

Vnučka nášho kráľa v Ružomberku. Barón Seefried so svojou manželkou Alžbetou a vnučkou nášho kráľa i z deťmi došiel do Ružomberku, kde ostane cez celé leto.

Noví kardináli u kráľa. Jeho veličenstvo kráľ po tieto dni na osobitnom výsluchu prijal novovymenovaných kardinálov Tallianiho a Kacsthalera, markýza Malvacchiho a Sacripantita, členov pápežskej šľachtickej gardy, ďalej ablegátov Nicotru a Avertu.

Noví prepošti. Za t. prepoštov vymenovaní sú: Pavel Jedlička, ěarcibiskupský vikár trnavský, praelát-kanonik ostrihomský a Franc Schiffer, kanonik prešporský.

Prvá lekárnička v Uhorsku. Slečna Serafina Thinelova prvá složila predpísané zkušky z vedy lekárskej na universite v Kluzi a obdržala diplom lekárskej. Slečna bola veľmi pilná a zkušky poskladala s výsledkom výtečným.

Francúzske časopisy a knieža Bodižar Karađordevič strýc srbského kráľa. Francúzske časopisy píšú, že knieža Bodižar — ktorý žije v Paríži, — utešene kreslí a jako dekoratívny umelec patrí medzi prvých; zhotovuje krásne ozdoby na väzbu kníh, ornamenty na kožu, hodváb, kreslí vzorky pre čipky a koberece a maľuje i pekné obrazy. Parížske srbské vyslanectvo prekvapil tieto dni obrazom svojho otca, Kara Đordeho, ktorý on namaľoval. Teraz, že jeho synovec stal sa srbským kráľom, dal zhotoviť pre neho u najchýrnejšieho parížskeho zlatníka krásnu korunu, ktorej plány sám na-

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ľarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpraví všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa dc poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-ové požičky bez všet- kého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

kreslil. Kráľ Peter potrebuje totiž novú korunu, lebo srbská koruna zmizla.

Radosť v Záhrebe vzbudilo vymenovanie bána grófa Khuen Héderváryho za ministra predsedu uhorského. Stolové spoločnosti svolali svojich členov na večerné radovanky, v daktorých krčmách dávali víno a pivo zadarmo, istý bohatý cukráš rozdával pečivo a cukríky chudobným a deťom, a istý bohatý občan s balónu hádzal 10—20 halierníky medzi jásajúci zástup.

Miestne telegramy. Dosiaľ to bolo len v hlavnom meste, ale minister obchodu nariadil, že aj po vidieku, všade, kde sú telegrafické stanice, možno oddať telegramm na osobu v tej samej obci a telegrafický úrad povinný je stránke hneď ho poslať.

Znivočené mesto. Z New-Yorku sdelujú, že strašný príval celkom znivočil mesto Hepner, 350 ľudí prišlo o život; dosiaľ našli 105 mŕtvol.

Vysťahovalci. Z abauj-tornanskej stolice vysťahovalo sa tohto roku 1650 ľudí.

Gazdinská škola. Minister orby dr. Darányi zariadil v Gedelleve školu pre dievčatá, v ktorej sa bude vyučovať vedenie domácnosti, mliečiarstvo, zahradníctvo, chov hydiny a včelárstvo. Naukobeť bude trvať za jeden rok a prijme 30—40 žiakov.

Pán dr. Jozef Burjan, lekár v Ružomberku, od 1. júla až do 31. augusta bude sa zdržiavať v kúpeľoch na Lúčkach a len každý štvrtok po obede bude chodiť do Ružomberka.

Bývalí ministri, pod predsedníctvom Kolomana Szélla slúžili od nasledujúceho času: barón Gejza Fejérváry, minister honvédstva, od 28. okt. 1889. Minister výučby dr. Julius Wlasics a finančný minister Ladislav Lukács od 15. januára 1885. Minister orby dr. Ignác Darányi bol o desať mesiacov za týmito vymenovaný. Minister pravosúdia Alexander Plósz od 26. februára r. 1899. Minister obchodu Ludvik Lang od 5. mája 1902.

Ladovec spustosil chotár obce Arosky. Osemsto obyvateľov hľadá v ústrety biede.

Obec Ivanovo kúpila majetok makušovský za 24 tisíc korún.

O tureckom sultánovi išly chýry, že ho jeho alban-ská telesná stráž zavraždila, chýry neboly pravdivé.

Samovražda dymitom. V obci Merény neďaleko Levoče baník Almási hrozným spôsobom si vzal život. Nešťastný človek v izbe na dlážke položil dynamitový nábitok, potom si ľahol naň a zapálil. Obyvateľstvo, ktoré sa na výbuch sbehol, našlo z nešťastného baníka už len popálené kúsky tela. Uďajne pre domáce nesváry spáchal samovraždu.

Výtržnosti pri viacerých odbor-strajkujúcich robotníkov. V hlavnom meste na viac miestach robotníci demonštrujú a proti zamestnávateľom špatné výtržnosti robia. Tak podobne stalo sa i v bednárskej dielni Jána Peinera v Madáchovej ulici č. 5., kde výtržníci vnikli do dielne, pracujúcim odobrli nástroje a pozdrúžgali všetko, čo im prišlo pod ruku. Strajkujúcich odvedli na kapitanát VIII. okresu. — Podobné výtržnosti robili aj strajkujúci

kováčski pomocníci, ktorí napadli dielne viac majstrov, a narobili mnoho škody. Policia výtržníkov odvedla na štátne zastupníctvo.

Ex-lex. Universitný professor Karol Kmetty upravil na administratívny súd ponosu, ale namiesto povinovateho kolka napísal túto poznámku: «V bezrozpočtovom čase (ex-lex) niet povinnosti kolkovej splátky.» (Rozhodnutie administratívneho súdu.) Týmto svojim krokom professor Kmetty vyzval administratívny súd, aby rozhodol, či v ex-lex stave skutočne je vyzdvihnutá povinnosť kolkovej splátky, či sa v ex-lex stave kolku podliehajúce zadatia smú inventovať, konečne či po uplynutí ex-lex stavu cena chybujúceho kolku môže sa od patričnej stránky vyberať?

Hrozná smrť pri rezaní prútov. Istého gazdu Jána Pavú, v Rumunskom Sv. Michale, 18-ročná dcéra rezala na mokradi rozprestierajúcej sa pri dedine vrbové prúty na pletenie košov. Na hlienistej mokrej pôde mladá deva sa naraz akosi pošmykla a padla tvárou do bariny. Následkom pádu ztratila povedomie a tak sa stalo, že sa v plytkej, sotva dva-tri centimetre hlbkej barine zadusila. Keď ju našli, bola už mŕtvá.

Zmena v rozdelení školského roku. Minister zmenil terajšie rozdelenie školského roku na tri obdobia. S nastávajúcim novým školským rokom i v stredných školách zavedie sa systém polročný, aký je na vysokých školách v úžitku. Prestane i vianočná a veľkonočná klasifikácia.

Proti alkoholu. Na naliehanie starotureckej «pravovernej strany vydal sultán nový iradé, v ktorom znovu prísne a pod veľkými tresty dôstojníkom zakazuje piť liehové nápoje v kasárňach a na verejných miestach.

Obetou nebezpečného povolania. Istý Antiševič, potapač štyri razy jedno za druhým spustil sa do mora, ale keď sa piaty raz potopil pod vodu, dal znak šnôrkou pripevnenou na jeho opasku, aby ho vytiahli. Keď ho vytiahli, sotva vedel už prehovoríť niekoľko slov, klesnul a zomrel. Pravde podobné je, že pľúca mu už nevydržaly veľký tlak povetria. Nešťastného potapača, ktorý mal 56 rokov, oplakáva vdova a štvoro detí.

Dvojnásobno elektro-magnetický kríž a či hviezda. Tento vychýrený apparát, ktorý tento názov má a u Alberta Müllera, V., Kálmán-utcza č. 18/c, je možno dostať, ako známo už mnohým pomohol. Dotyčne jeho podivuhodného účinkovania máme dnes po ruke nasledovné svedectvo: «Prijmite moje najúprimnejšie vďaky, Váš dvojnásobno-magnetický kríž č. 86.967 u mojej manželky skutočne zázračne účinkoval. Ona trpela za dva roky na lámku, bez toho, žeby jej bolo voľačo pomáhalo, a keď Váš apparát za štyri týždne nosila, bola úplne vyliečená. Ja odporúčam každému Váš apparát čo najviac, a kto na lúpanie, lámku, záduch, bezsnivosť, hučanie v ušiach, utratenú chuť a zvláste na čuvy trpí, najlepšie urobí, keď sebe jedon apparát za 3 zl. u Alberta Müllera v Budapešti, V., Kálmán-utcza 18/c sz., kúpi. Anton Buchwald, Viedeň, XVIII., Theresiengasse Nr. 48.»

Púť do Lurdu a Paray-le-Morialu, v jubilárnom roku pápeža Leva XIII-ho 1903.

Z viac strán mňa požiadali bych aj toho roku viedol nábožnú púť do Lurdu.

Odhodlal som sa tedy k tomu, že povediem púť nasledovne:

Odchod zo Šaštína 27-ho augusta, návrat 11-ho septembra.

Smer cestovania: Viedeň, Innsbruck, Bucks, Einsiedeln (zástav), Arth, Luzeva, Bern, Ženeva, Macon, Paray-le-Monial (zástavka), Lyon, Tarascon, Cette, Toulouse, Lurd (4 dni a 4 noci), Tarb, Cette, Lyon (zástavka), Ženeva, Curych (zástavka), Buchs, Innsbruck, Viedeň.

Ceny pre pútnikov: I. trieda 470 korún; II. trieda 350 korún; III. trieda 210 korún.

V cenách týchto je zahrnuté:

1. Cesta z Prešporka a naspák.
2. Celé zaopatrenie na zástavkách a v Lurde.
3. Bývanie a dôvoz k železnici a od železnice.

Prihlášky prijíma duchovný vodca *Jozef Škarda*, prepoš a dekan-farár v Šaštine (Sasvár, Nyitra megye) do 1. augusta, ktorý na žiadosť obsirnejší program pošle. — Ku prihlasu pripojiť treba 20 korún, ostatné do 15-ho augusta. — Prosím o čím rýchlejšie prihlásenie.

Sláva nepoškvrnenej blahoslavenej P. Marie!

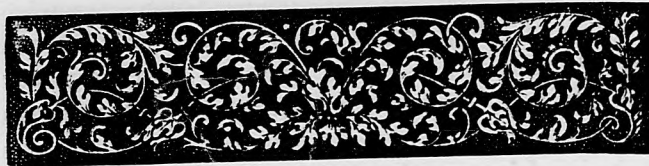
Sláva božskému Srdcu Ježišovému!

Jozef Škarda, prepoš a dekan-farár.

Kto má knihy do daru?

Prosíme všetkých šlachetných ľudomilov, ktorým leží na srdci osveta kresťanská chudobných delníkov budapešťanských, aby ráčili láskave pripomocť nám ku založeniu primeranej knižnice pre «Budapešťanský katolícky delnícky kruh». Kruh tento sl. vládou potvrdený započal už účinkovanie svoje: objednal si miestnosť za 600 korún a členovia jeho ochotne prichádzajú po nedielkách k rozhovoru a prednáškam v duchu kresťanskom držaným. Ale príspevky členovské sú tak skromné, že z nich nemožno nám založiť knihovňu a vôbec pri chudobe našich tunajších rodákov-robotníkov odkázaní sme na priazeň každej šlachetnej duše, ktorá i v tom slovenskom robotníkovi vidí človeka a katolíka Kristu verného. Kto tedy máte snáď zbytočné pre seba knihy náboženské a mravnopoučné v reči slovenskej alebo v reči maďarskej písané, ráčte tiež doposlať na nižšie uvedenú adresu. Kto chce sa smilovať nad našimi tunajšími bratmi, nachodiacimi sa v biednom postavení bez práce, a chcel by

daktorým halierom prispieť týmto polutovaniahodným bratom našim ku pomoci: ráčiž milodary svoje tiež na túto doposlať adresu: *Edvard Sándorfi*, Budapest, VIII., *Tavaszmező u. 19.* Miestnosť súkromná spolku nášho je: Budapest, VIII., Práter-u. 33.

DOPISY.

Brezany.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

Veľmi by ma tešilo, keby ste riadky moje k oduševneniu bratov ľudákov v milom «Kreštane» uverejniť ráčili.

S radosťou chytil som pero do ruky, aby bárs len na krátko opísal, akú reč povedeli v obci našej veľkomožný pán *Alexander Ernst*, milý ablegát náš. Liberálnym ablegátom okresu nášho nikdy neprišlo do rozumu poučiť nás, a na vedomie dať nám, čo robia oni na sneme; kdežto náš pán ablegát kedykoľvek len za dobré uznajú, prídu medzi nás, rečnia o krajinských záležitostiach; o veciach, ktoré liberálna vláda ne priam v prospech krajiny prevádza; povzbudzujú nás, aby sme vytrvali pri strane ľudovej, jestli nechceme, aby krajina naša na vnivoč nevyšla, a aby nás nevyhnali odtiaľto podlí kazári atď. Tak aj dňa 30. júna prišli k nám pán ablegát v sprievode p. Kolomana Bresztyenského. Radosť sme ich výtali, a napnutou pozornosťou počúvali reč jejich. Rečnili o tom, ako bojovala strana ľudová oproti vojenským predlohám, ako bránila nás chudobných občanov, aby liberálna vláda nové farchy nezaviesla nám na krky. Spomenuli, jak v smutnom položení nachodí sa krajina pre zlé gazdovanie liberálnej vlády; ako vandruje ľud do Ameriky pre nedbanlivosť vlády; ako vzráha sa moc kazárov, ktorí slobodní prístup majú k nám, ako sa potrhali vládni ablegáti, ako brojili mnohí oproti Széllovi, len aby oni mohli panovať, a to aj s násilím, tak, ako pod Bánffym. Napomínali nás, že kresťanskou a vlasteneckou povinnosťou je: napomáhať ľudovú stranu, a na tom byť, aby čím viac ablegátov mala strana táto, lebo ináč skrze naničhodnosť liberálnej vlády všetko utratíme. — Uznáme, že pán ablegát náš pravdu majú vo všetkom, a preto budeme robiť dľa rady jejich. *Ľudáci sme a zostaneme!* Počuť nechceme o liberalizme, lebo to je len pre židov, pre lahtikárov a neznajbohov. Síce v prievidzkom okrese darmo namáhajú sa liberáli, tu im už dávno odzvonili. My ako dobrí kresťania len s ľudovou stranou budeme držať, a to by bol ledakto, kto by oproti nej bol.

Pán ablegát aj iné obce navštívili, a všade ich prijali radostne.

Nech žijú Iudáci!

M. Gánárik.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vel'actený Pán Redaktor!

Ráďte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kreštane».

My nižepodpísaní dopis «Kreštana» pod číslom 25, 14-ho júna, v ktorom istý *Šindelár* napáda tak úradníctvo, ako jednotlivé osoby, a článkom svojim proti «Katolíckemu Kruhu» nedôveru medzi občanstvom budí tým menej chvályhodným cieľom. aby nášmu «Katolíckemu Kruhu», ktorý sme len teprv 1-ho júna roku 1903 s pomocou Božou započali, už vopred k radosti neprajníkom našim škodil, a tak «Katolícky Kruh» v nebezpečenstvo jeho jestvovania vystavil, ktorý dopis medzi nami vernými údami «Katolíckeho Kruhu» všeobecné pohoršenie vzbudil, ako nezrelú, zlomyselnú, nesvedomitú a maloletú insunuáciu prečo v mene «Katolíckehé Kruhu» s opovržením a pohoršením týmto dopis tenže odmietame.

V mene 300 údov Katol. Kruhu v Turzovke dňa 21-ho júna 1903.

Gejza Schmid,
tajomník.

Julius Lonszky,
predseda.

Imrich Slotik †, Jozef Belčík †, Jozef Slotik †, Pavel Smečik †, Ján Gažik †, František Tomčala †, Peter Mudrik †, Adam Barčík †, František Hutits †, Peter Jašík †, Ján Chudej †, Adam Ďurkač †, údovia.

Vyzvanie k predplateniu.

Aby namáhania naše boly korunované čím skorej úspechom, nože starajte sa, bračekovci, všetci o čím väčšie rozšírenie «Kreštana»! Chceš-li, Iudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju písané.

S týmto teda upozorňujeme ct. čitateľov, aby jedon každý pousiloval sa čo v najkračšom čase predplatok svoj zaslať, lebo ináčej prinútený budeme časopis zastaviť.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok 4 koruny

na pol roka 2 koruny

na štvrt' roka 1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kreštan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielať peniaze na vydavateľstvo «Kreštana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

K čomu vede opilstvo? Smutná, ale pravdivá udalosť zo života Iudu. Poslovenčil *Andrej Hladký*. Cena 20 halierov; 25 kusov 3 koruny; 50 kusov 5 korún. Ku prekážaniu opilstva nielo lepšieho prostriedka, ako táto knižočka. Niektorí velební páni objednali ju na stá výtiskov, a použijú ju k rozdávaní zvlášte mládeži ako odmena za usilovnosť v škole, alebo aj na miesto prepitného. Dostať ju u tejto adressy: «*Posol Svätého Antona*» Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. Noví predplatelia «*Posla Svätého Antona*» obdržia túto knižočku zdarma.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychodiaci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazy. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Čísła na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadat budete. Adressujte takto: «*Posol Svätého Antona*» Budapest, VIII. Szentkirályi-u. 28.

Chlieb Svätého Antona alebo dva obrázky z po-božného života, zfotoval *Zaosek*. Vydáva redakcia «*Posol Svätého Antona*» Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28/a. Cena 20 hal. Predplatiteľom «*Posla Sv. Antona*» a tým, ktorí pošlú milodar na chlieb chudobných, dá sa za 10 hal. Knižočka táto je veľmi poučná, tak pre mužských, ako aj pre ženské. Nezabudnite si ju čím skorej kúpiť. Píšte pre ňu na adresu: «*Posol Sv. Antona*», Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Odrobinky svatby Kaany Galilejskej u pátra Zaoska. Túto zábavnú a veľmi poučnú knižočku spísal náš výborný *Zaosek* tým cieľom, aby sa predávala v prospech chrámu lutišského. Určenej ceny táto knižočka nemá, ale každý, kto dľa možnosti pošle milodar na ten chrám boží, dostane ju ako na pamiatku. Žiadúeno je, aby aspoň 1 kor. poslali dobrodincovia za knižočku, ktorý dostať: Sl. Farský úrad, Lutissa, u. p. Ó-Besztzerce (Trencsénm.), alebo aj u samého pána Zaoska takto: Velp. Ludovit Gáspár, r. k. farár, Dlhépole (Trencsénm.)

Dedinský hasič tiež od Zaoska s dvoma peknými obrazmi. Ešte sa nachádza do 500 výtiskov u redakcii «*Posla Sv. Antona*». Tieto sa rozposielajú teraz za zníženú cenu 12 halierov. To je tá najsmiešnejšia knižka Zaoskova. Dostať ju na adresu: «*Posol Sv. Antona*». Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižočka formátu malej 8-o na 138 strankách s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom Iudovým, s láskou k veci, priehľadne a praktický. Za touto knižočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; aekoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlive pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zaostali, odporúčame čo najvrejšie túto dobrú knižočku priateľom Iudu do pozornosti.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIV. číslo 6. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj Babka v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 halierov.

«Posol božsk. Srdca Ježišovho» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

Našich čitateľov a čitateľky «Kreštana» ako aj «Posla Svätého Antona» v Amerike prosíme o to, by nám pri posielaní predplatkov na «Posla Sv. Antona» ráčili dať vypísať na peň. poukážku svoje meno a cieľ teže zásielky, lebo mnohokrát sa stane, že list keď aj dojde, často nevieme kto na jaký cieľ nám tie peniaze posielal. A to tým menej, bo listy prídu skorej, peniaze dochádzajú však po dlhom čase; avšak ani to neni vytvorené, že list sa ztratí, čoho následkom prichádzame do toho najnepriaznivejšieho zmätku.

Bratia Rodáci! Rozširujte tam za morom medzi Vašich krajanov nášho «Posla Svätého Antona» ktorý je svedomitým, spravodlivým priateľom katolíckeho ľudu slovenského a ktorý prináša aj dosť bohatú kroniku.

Redigujú ho Edvard Sándorfi, hlavnom. katechet a Andrej Červienka, učiteľ. Vychádza s krásnymi obrazmi každého prvého na šestnásť stranách. Predplatná cena na celý rok *pre cudzozemsko 3 koruny* a do Ameriky 3 koruny 75 halierov. Predplatiť treba na túto adresu: «Posol Svätého Antona», Budapest. VIII., Szentkirályi-u. 28/b.

Fabian Kaleta, Pod. Žiadané knižočky, ako tiež aj «Posla Svätého Antona» pošleme Vám v tieto dni. Prijmite srdečný pozdrav! — Viac nasledujúcim pp. P. D., M. H., Fr. M. tiež platí výšspomenutý odkaz.

Andrej Bukovan — St. — v H. Odpusťte, je to tak, ako píšete. Že ale povedal Vám, by šli ste ta a ta

pýtať sa, to je len zvyk a zádrapka tých pánov. Istotne bude tam nejaký liberál?

K. M. 23. Všetko je v poriadku; list sme obdržali, dopis uverejnili.

Čitateľ. Odpoveď sme ešte nedostali. Knižky sme poslali. «Posol Svätého Antona» budeme posielat Vám riadne.

Nový predplatiť St. H. Jestli že skončil 4 gymn. alebo reálne triedy, tak môže obdržať nižšie miesto úradnicke, kdežto ak toľko škôl neskončil, tak môže obdržať aspoň služobné miesto, začo ale ručiť nemôžeme.

Mladík vo Viedni. Katolíckeho smeru písaných knih nemáme. Pište musealnej spoločnosti do Turč. Sv. Martina, ztadiaľ môžete dostať knihy aj zdarma a to dobré.

J. N. v Kr. Istotne, že pálenický naukobeh je v spojení s hospodárskou školou, na ktorú môžete sa obrátiť do Košic.

Občan. Odpusťte! Vaše drobné litery nemôžeme ani prečítať; pište redšie a väčšími literami, vtedy sa nám dá snáď niečo s toho vybrať.

Kreštania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Hľadám stanicu do dobre zariadenej kolárskej dielni na dorabanie kočov a väčšej práce, alebožto k nejakému samostatnému pántvu so svojim kolárskym načinnim (riadom). Hovorím slovenský a maďarský; som 28 rokov starý. — Úprimne prosím ct. pp. aby o bližšie odôvodnenie uchádzali sa na niž udanú adresu: **Ján Melaga**, kolársky majster ostp. Hont. — Némethi.

Krainer záživná múka pre svine

od doktora Trnkóczyho, ztučnujúci a ochranný prostriedok polepšuje a rozmnožuje: mäso, masť, chut a zdravie. Zdravým sviniam dostaťočné je týždne do pokrmu, za jednu ližicu dať. 1 obalko za 50 halierov k dostaniu je vo všetkých obchodoch, 5 obalkov 3 koruny s dopostaním už aj dobiery z pošti na sklade fabriky

Apatieka „Trnkóczy“ Laibach (Krain).

Podakujúce listi aj úradné uverejnenia spresvedčením účinku prachu tohto jak u chorých u zdravých svíň každý den dochádzajú.

O najvýbornejších „Transvaal“ brytvách
cenník zdarma a franco zašle tomu, kto si to na dopisnici žiada
WINKLER a GRAUER, Kőbánya 21. sz.

Každej hospodine

možno blahoželat, ktorá z ohľadu na zdravie, usporenie a na dobrú chuť, Kathreinerovú Kneippovú sladovú kávu upotrebuje.

Úslušná prosba: Pri nakúpení nie jednoducho »sladovú kávu«, ale rozhodne vždy — Kathreinerovú — Kneippovú sladovú kávu žiadajme a takúto len v pôvodných, tu vyobrazených balíčkoch prijímajme.

TÖRV. VÉDVE.

Jozefa Hübner,lekárneň «Červeného kríža, Baja,
Erzsébet királynéút 22. szám.**Do úctivej pozor-**

nosti odporúčam bal sam Svätého Antona Paduanského. Nezčíselne mnoho listov poďakovania, potvrdzujú to, že ctiteľia svätého Antona tento balsam čo domový liek s najväčšou dôverou zaviedli.

Proti neduhom žalúdka, nechuti k jedeniu, chudobe krvi, hlavybôľu, lámkam a všetkým chorobám, či po vnútornom užívaní, alebo zovňajšom trení, dokazuje istý a zvláštny úspech.

Cena jedného krčahu s opisom upotreby
1 koruna 20 halierov.

K dostaniu výlučné u

Najlepšie

K o š e

dodáva známá firma

JOSEF MECERA

v Čelakovicích (Čechy).

Ochranná známka.

Vážne upovedomenie!

Kto chce si polahčiť unavnú prácu žatvy, nech nezamešká obstarat si «Delo-ocelovú kosu generála Dewetta». Pán **Pavel Sohr, v Somogy-Szill** je jediný rozposielateľ týchto kôs, vzhľadom na pokročilý už čas, tak sa zariadil, že každá objednávka ešte v deň jej obdržania bude odoslaná, takže aj obidnávateľa z najďalších čiasťok krajiny obdržia objednané kosity behom 3—4 dní. Tým, ktorí telegrafične objednávajú, telegrafičné trovy firma vynachradí. — Presná adresa a byt objednávateľa nech je zreteľne vypísana.

Telegrafičná adresa: KASZASOHR, SZILL.

Ceny Delo-ocelových kôs generála Dewetta pri zaručení:

65	70	75	80	85	90	95	100	110 cm.
— 95	1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30	1.50 zl.

Pri objednaní 5 kusov poštové trovy platí fabrika. Pri objednaní 10 kusov platí poštové trovy tiež a jednu kosu zdarma zašle na radáš. — «Diadal», nákovka a kladivko pár 85 kr. — Opravdivá «Amergau» oslička 20 kr. Pri objednaní 10 kusov bez platenia poštových trov.

Vážna novinka! Patentovaná veľmi praktická kosu pripevňujúca babka (karika) 20 kr.

Diamant-ocelová britva s 5-ročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cennú schránku na britvu zdarma.

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

Nie Voltov kríž!

R. B. Nr. 86967. uzdravuje a rosveseľuje, za čo dobre stojíme: pri lámke, lúpaní, astmatických neduhoch a bezsnivosti, hučaniu v ušach, migrenu, klopaniu srdca, bofasti hlavy a zubov po- žltosti, krčoch žalúdka, ischiasu, udieraníu krvi, krčoch, proti

Nietajni prostriedok!

hlavných nemociach, chladných rukách a nohách, krčoch srdca, epilepsii, mokrosti posteľe, slabosti, záduhu, isibli, bľadosti závratu, zlomi sluchu, nemo- ciach nervov, influenze, všeobecnej slabosti a. t. d'.

20-ročné choroby byly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že môj aparát nemá sa držať za aparát Voltu, ktorý na základe svojej neúčinnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, keďže môj dvojnásobne magnetičný kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpät dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj aparát upotrebiť.

Malý aparát stojí 4 koruny, ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký aparát 6 korún. Pri ťažkých chorobách zastarených aj 20 rokov sa má upotrebovať.

ALBERT MÜLLER

Budapešť, V. okres, Kálmán-utca č. 18/C. Vadász-utca na rohu.

OZNAMI

prijíma

vydavateľstvo „Krest'ana“